

Lietuvos ir Indijos santykiai: geopolitinė apžvalga

Diana Mickevičienė, LR Užsienio reikalų ministerijos
Azijos, Okeanijos ir Lotynų Amerikos šalių skyriaus vedėja

1. Diplomatiniai Lietuvos ir Indijos santykiai ir atstovavimas

- Indija pripažino Lietuvą 1991-09-09.
- Diplomatiniai Lietuvos ir Indijos santykiai užmegzti 1992-04-27.
- 1992 04 - 1994 04 Lietuvai akredituotas pirmasis Indijos ambasadorius Jagannath DODDAMANI, rezidavęs Varšuvoje.
- 1994 m. Indija perkėlė atstovavimą Lietuvai iš Varšuvos į Minską, tačiau 2004 m., Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, Indija vėl nusprendė perkelti atstovavimą Lietuvai iš Minsko į Varšuvą.
- 2005 m. Indija oficialiai pranešė Lietuvai apie sprendimą steigti ambasadą Vilniuje.
- 1994 – 2004 m. Indijoje (Naujajame Delyje) veikė LR konsulas, vadovaujamas garbės konsulo (nuo 2002 m. – generalinio garbės konsulo) Ashwani Kumar PURI. 2004-02-14, A. K. Puri tragiškai žuvus, konsulas uždarytas.
- 2007 Indija paskyrė garbės konsulu Lietuvoje p. Rajinder Kumar CHAUDHARY.
- 2007-11-21 Lietuvai akredituotas penktasis Indijos ambasadorius Chandra Mohan BHANDARI, reziduojantis Varšuvoje.
- **2008-04-29 LR Vyriausybė priėmė nutarimą įsteigti LR diplomatinę atstovybę Indijoje nuo 2008-05-15.**

2. Lietuvos ir Indijos teisinė bendradarbiavimo bazė

- Prekybinio ir ekonominio bendradarbiavimo sutartis tarp Lietuvos Respublikos ir Indijos Respublikos : Pasirašyta 1993-07-02 Vilniuje. Įsigaliojo 1995-06-22. Dėl Lietuvos narystės ES buvo inicijuotas sutarties peržiūrėjimas. 2004-05-01 sutartis pakeista.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Indijos Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl oro susisiekiimo : Pasirašytas 2001-02-20 Niu Delyje. Įsigaliojo 2002-05-03.
- Konsultacijų tarp Užsienio reikalų ministerijų protokolas
Pasirašytas 1995-08-31 Vilniuje. Įsigaliojo nuo pasirašymo datos. Vadovaujantis protokolu reguliariai rengiamos dvišalės politinės konsultacijos aktualiais dvišalių santykių ir tarptautinės politikos klausimais.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Indijos Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl ekonominio ir techninio bendradarbiavimo
Pasirašyta 2001-02-20 d. Niu Delyje. Įsigaliojo 2003-06-16. Galiojimo laikotarpis: 5 m. su automatinio pratęsimu 1 m. laikotarpiais. Pagal šią sutartį Indija kasmet skiria 10 trumpalaikių stažuočių informatikos, audito, anglų kalbos, žiniasklaidos ir kt. srityse.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Indijos Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl bendradarbiavimo kultūros, mokslo ir švietimo srityse
Pasirašyta 2001-02-20 Niu Delyje. Įsigaliojo 2005-04-08. Rengiama pirmoji bendradarbiavimo programa, kurioje bus numatyti konkretūs kultūriniai renginiai Indijoje ir Lietuvoje.

3. Lietuvos ir Indijos ekonominis bendradarbiavimas

Lietuvos ir Indijos ekonominis bendradarbiavimas nėra intensyvus. Prekybos apimtys yra labai nedidelės (tiek eksportas, tiek importas sudaro tik po 0,1 proc. nuo viso Lietuvos eksporto ir importo). Pagrindinė Lietuvos eksporto prekė į Indiją – mašinos ir mechaniniai įrenginiai, o pagrindinė importo prekių grupė – tekstilės dirbiniai (medvilnė). Didžiulis ekonominis Indijos potencialas ryšiuose su Lietuva kol kas visai nėra išnaudojamas.

3.1 Lietuvos ir Indijos prekyba

2006 m. Lietuvos eksportas į Indiją sudarė **19,1 mln. JAV dolerių** arba 0.1 proc. viso Lietuvos eksporto. **Lyginant su 2005 m.**, Lietuvos eksportas į Indiją **sumažėjo 35 proc.**

2006 m. Lietuvos importas iš Indijos sudarė **23,8 mln. JAV dolerių** arba 0.1 proc. viso Lietuvos importo. **Lyginant su 2005 m.**, Lietuvos importas iš Indijos **išaugo 20 proc.**

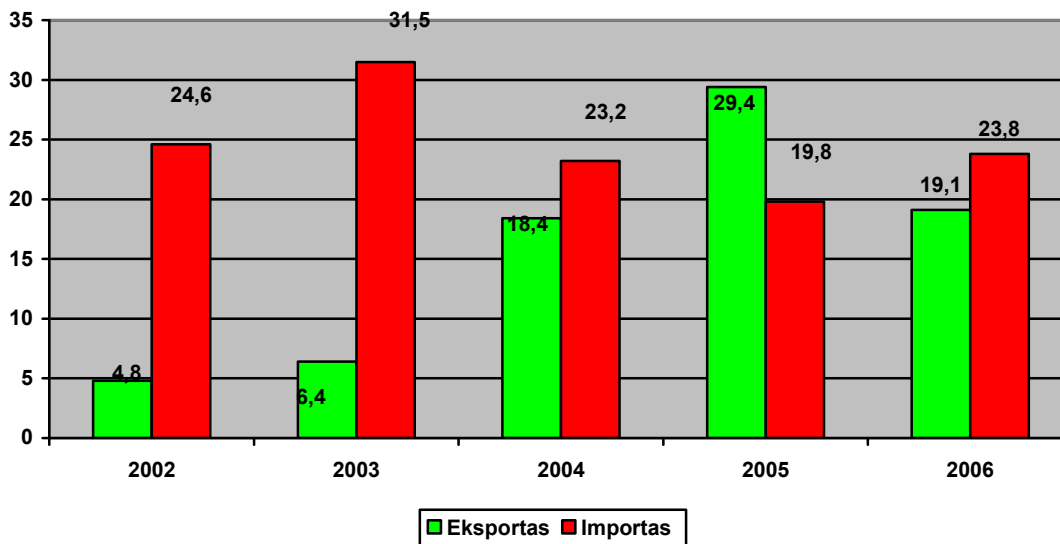
2006 m. prekybos apyvarta tarp Lietuvos ir Indijos sudarė **42,9 mln. JAV dolerių**. Prekybos **balansas** buvo **neigiamas** ir sudarė **4,7 mln. JAV dolerių**.

2007 m. lapkričio 1 d. Lietuvos eksportas į Indiją sudarė **12,9 mln. JAV dolerių**; lyginant su 2006 m. tuo pačiu laikotarpiu, eksportas į Indiją **sumažėjo 40 proc.**

Importas iš Indijos 2007 m. lapkričio 1 d. siekė 31,2 mln. JAV dolerių; palyginus importo apimtį su tuo pačiu 2006 m. laikotarpiu, importas **padidėjo 18 proc.**

Prekybos apyvarta 2007 m. sausio – lapkričio mėn. sudarė 44,1 mln. JAV dolerių. Prekybos balansas buvo **neigiamas** ir sudarė **18,3 mln. JAV dolerių**.

Grafikas. Lietuvos-Indijos prekyba 2002-2006 m., mln. JAV dol.

INDIJA LIETUVOS PREKYBOS PARTNERIŲ SARAŠE

(2007 m. duomenimis, % nuo bendrų prekybos apimčių)

Nr.	Eksportas	Proc.	Nr.	Importas	Proc.
34	Slovakija	0.2	35	Brazilija	0.2
35	Graikija	0.1	36	Indonezija	0.1
36	Indija	0.1	37	Indija	0.1
37	Tadžikistanas	0.1	38	Uzbekistanas	0.1
38	Kinija	0.1	39	Bulgarija	0.1

Pagrindinės į Indiją eksportuojamos prekių grupės

(% nuo viso Lietuvos eksporto į Indiją)

Prekių grupė	2005	2006 11 01	2007 11 01
Mašinos ir mechaniniai įrengimai; elektros mašinos ir įrenginiai	16,3	21	48,8
Netaurieji metalai (geležis ir plienas)	48,8	5,2	17,1
Chemijos pramonės ir jai giminingų pramonės šakų produkcija (daugiausiai – trąšos)	24,2	43	2,6

Pagrindinės iš Indijos importuojamos prekių grupės

(% nuo viso Lietuvos importo iš Indijos)

Prekių grupė	2005	2006 11 01	2007 11 01
Tekstilės medžiagos ir dirbiniai (daugiausia – medvilnė)	38,4	25,7	31,6
Netaurieji metalai ir jų dirbiniai (įrankiai, virtuvės įrankiai)	8,4	4,6	17,9
Augaliniai produktai (daugiausia vaisiai ir riešutai)	8,9	5,1	10,8
Mašinos ir mechaniniai įrengimai; elektros mašinos ir įrenginiai	11,5	4,2	6

3.2 Indijos investicijos Lietuvoje

- Statistikos departamento duomenimis, tiesioginės Indijos investicijos Lietuvoje 2007 m. spalio 1 dieną sudarė 4,6 mln. Lt, pagal ekonominės veiklos rūšis, buvo investuota į didmeninę ir mažmeninę prekybą ir nekilnojamąjį turtą, nuomą ir kitą verslo veiklą.
- Daugiausia Indijos investicijų teko UAB Alegrus, kurios pagrindinė veikla – verslo ir valdymo konsultavimas.
- Didžiausia Azijos investicija į Lietuvą – (kompanijos “Indorama”, investuota suma - 32 mln. JAV dolerių) yra Indijos kapitalas, tačiau registruotas Tailande per dukterinę įmonę „Indorama Thailand”.

4. Vizitai

4.1. Lietuvos pareigūnų vizitai Indijoje:

- **1995 09 29** Indijoje lankėsi premjeras A. Šleževičius. Vizito metu įvyko susitikimai su Užsienio reikalų valstybės ministru Salman Khurshid, premjeru P. V. Narasimha Rao, valstybės ministru antžeminio transporto reikalams Jagdish Tytler.
- **1999 m. lapkričio mėn.** Indijoje lankėsi Susisiekimo ministerijos delegacija. Vizito metu parafuota Oro transporto sutartis.
- **2001 02 19 - 23** įvyko Lietuvos Respublikos Prezidento Valdo Adamkaus valstybinis vizitas į Indiją, kurio metu pasirašyti Susitarimas dėl oro susisiekimo, Susitarimas dėl bendradarbiavimo kultūros, mokslo ir švietimo srityse ir Susitarimas dėl ekonominio ir techninio bendradarbiavimo.

4.2 Indijos pareigūnų vizitai Lietuvoje:

- **1993 07 01 - 04** Lietuvoje lankėsi Indijos Užsienio reikalų viceministro N. Suri vadovaujama delegacija. Vizito metu pasirašyta Prekybinio ir ekonominio bendradarbiavimo sutartis.
- **1995 08 30 - 31** Lietuvoje lankėsi Indijos Užsienio reikalų valstybės ministras Salman Khurshid, pasirašytas Konsultacijų tarp Užsienio reikalų ministerijų protokolai.
- **2005 10 03 - 05** Lietuvoje lankėsi Indijos valstybės ministras užsienio reikalams Rao Inderjit Singh.
- **2007 03 26** Lietuvoje lankėsi Indijos valstybės ministras užsienio reikalams Anand Sharma.

4. Politinis bendradarbiavimas

Igyvendinant Konsultacijų tarp Užsienio reikalų ministerijų protokolą surengtos trejos dvišalės konsultacijos tarp Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos ir Indijos Išorinių santykių ministerijos (2004 m. Delyje, 2005 m. Vilniuje, 2006 m. spalio 26 - 28 d. Delyje).

6. Mokslinis - techninis bendradarbiavimas

Indija pagal techninės pagalbos programą (*Indian Economic and Technical Cooperation, ITEC*) - nuo 1993 m. siūlo Lietuvos specialistams trumpalaikes (iki 5 mėn.) stažuotes Indijoje audito, bankininkystės, tarptautinės prekybos, diplomatijos, žurnalistikos, urbanistikos, informacinių technologijų, anglų kalbos ir kt. srityse. Kasmet surengiamos 8 - 10 asmenų stažuotės, kurių visas išlaidas ir kelionę apmoka Indijos vyriausybė. 1993 - 2007 m. Indijoje stažavosi apie 80 įvairių sričių specialistų.

1994 - 2007 m. Indija skyrė Lietuvai apie 25 stipendijas studijuoti hindi kalbą Agros Centriniam hindi kalbos institute.

1996 m., 2000 m. ir 2004 m. Indijos ambasada dovanojo VU Orientalistikos Centrai indologijos literatūros. 2005 m. Indija suteikė lėšų VU Orientalistikos centrai indologijos

auditorijos įrengimui. 2007 vasario 21 d. už Indijos lėšas įrengta ir atidaryta hindi kalbos auditorija Vilniaus Universitete.

2003 m. Indija padengė 5 mokslininkų kelionės į tarptautinius renginius Indijoje išlaidas. 2006 m. rugpjūčio mėn. Indija finansavo tarptautinę indologų konferenciją Vilniuje.

7. Bendradarbiavimas kultūros srityje

Kol kas oficialus bendradarbiavimas tarp Lietuvos Respublikos ir Indijos Kultūros ministerijų dar nevyksta. (bendradarbiavimo programa rengiama). Indijos kultūra Lietuvoje propaguojama Indijos ambasados ir privačių organizacijų iniciatyva.

1995 m. Vilniuje įkurta Lietuvos – Indijos draugija. Indijos ambasados Minske ir Lietuvos visuomeninių organizacijų iniciatyva Lietuvoje 1996 - 2001 m. reguliariai buvo rengiami Indijos kultūros pristatymai. 1997 m. Indijos ambasados iniciatyva Lietuvoje lankėsi Indijos folkloro kolektyvas iš Radžastano.

1998 m. Indijos ambasados iniciatyva, finansuojant Indijos Kultūrinių ryšių tarybai, Vilniuje pastatytas spektaklis “Šakuntala” pagal klasikinę sanskrito dramą (rež. - A.Savickaitė).

2004 m. pabaigoje VU Orientalistikos centro Indijos studijų absolventai įkūrė Indijos kultūros centrą.

Nuo 2005 m. Indijos ambasada Varšuvoje rengia Indijos klasikinio šokio atlikėjų koncertus Vilniuje: 2005 m. rugpjūčio mėn. pristatytas kathak stiliaus šokis, 2006 m. liepos mėn. Vilniuje koncertavo lietuvių kilmės amerikietė Sharon Lowen, kuri yra viena žymiausių Indijos klasikinio šokio *odisi* stiliaus šokėjų pasaulyje.

2006 m. spalio 15 - 17 d. Indijos ambasados iniciatyva vyko Indijos dienos Vilniuje, kurių metu pristatytas indiškas maistas, surengtas turizmo seminaras Lietuvos kelionių agentūroms, 2006 m. spalio 17 d. vyko klasikinio šokio Chhau koncertas.

2007 m. liepos mėn. Indijos vyriausybė skyrė 7,7 tūkst. JAV pirmojo Baltijos šalyse hindi kalbos vadovėlio ir žodyno, kurį parengė VU Orientalistikos centro dėstytoja Rasa Singh, leidybai.

8. Parlamentinis bendradarbiavimas

Nuo 1996 m. Seime veikė parlamentinės ryšių su Indija grupės (pirmininkai R. Pleikys, A. Tauras).

Dabartiniame LR Seime įsikūrusi parlamentinių ryšių su Indija grupė (28 nariai) Grupės pirmininkė Dangutė Mikutienė, jos pavaduotojos Vincė Vaidevutė Margevičienė ir Ramunė Visockytė.

9. Vystomasis bendradarbiavimas

„Humana People to People Baltic“ (Lietuvoje 1998 m. įkurta viešoji įstaiga, renkanti lėšas skurstantiems pasaulio gyventojams remti, jos sukurtas dėvėtų drabužių tinklo pelnas skiriamas trečiojo pasaulio šalyse organizuojamiems projektams) iniciatyva Indijoje, Dausoje, įkurtas bendruomenės plėtros centras. 2007 m. projektams Indijoje skirta 51,7 tūkst. JAV dolerių.